

UPPSALA
UNIVERSITET

Uppsala
Universitetsbibliotek
Box 510
752 37 Uppsala

Lars Burman
Överbibliotekarie

E-post
lars.burman@ub.uu.se

Telefon
018-471 39 10
070-425 03 69

Besöksadress
Carolina Rediviva
Dag Hammarskjölds väg 1

Hemsida
www.ub.uu.se

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

2017-03-14

UFV 2017/13

Uppsala universitetsbiblioteks verksamhetsberättelse 2016

Härmed överlämnas Uppsala universitetsbiblioteks verksamhetsberättelse för 2016. Den har behandlats vid biblioteksnämndens sammanträde 16 februari 2016.

Bibliotekets uppdrag är att ge bästa tänkbara biblioteksservice. Detta skall ske på ett kostnadseffektivt sätt. Uppsala universitetsbibliotek är organisatoriskt placerat direkt under universitetets rektor och dess uppgift är att svara för hela lärosätets biblioteksstöd och.

Biblioteket har ambitionen att - tryggt i sin snart 400-åriga historia - ge modernast möjliga digitala och fysiska biblioteksstöd. Visionen formuleras i universitetsbibliotekets Mål och strategier (UFV 2013/56). Där understryks att resurser för forskning, undervisning och lärande snabbt, smidigt och okomplicerat skall ställas till användarnas förfogande. Biblioteket skall vidare vara tydligt i sin identitet och klargöra sin roll som stark inrättning för kunskapsinhämtning, kunskapsspridning, kunskapsutveckling och kunskapsbevarande.

Ett universitetsbibliotek har fyra huvuduppgifter: utveckling av samlingar, interaktion med forskning/utbildning, vetenskaplig kommunikation/publicering samt utvecklande av fysiska platser för studier och forskning. Verksamheten sträcker sig från vård av kulturarvssamlingar till digitalisering och systemutveckling. Universitetsbiblioteket finns på elva platser i Uppsala och Visby.

Liksom de två senaste åren disponeras 2016 års verksamhetsberättelse utifrån universitetsbibliotekets övergripande mål och strategier. I det inledande avsnittet beskrivs de omfattande organisationsförändringar som har gjorts och hur ekonomin har utvecklats under 2016. När siffror nedan sätts inom parentes gäller dessa 2015.

Året 2016 har varit ett av de mest händelserika sedan universitetsbiblioteket 1977 övergick från att vara ett s.k. "statligt bibliotek" med separat finansiering och istället blev en helt integrerad del i Uppsala universitet. Biblioteket har genomfört en omfattande omorganisation, fått ny arbetsordning, påbörjat arbetet med nya mål och strategier, erhållit beslut om en större ombyggnad av Carolina Rediviva samt genomgår en omfattande generationsväxling.

Organisation och ekonomi

Universitetsbibliotekets omorganisation påbörjades vid 2015 års utgång. Biblioteket består av fyra avdelningar: Avdelningen för ämnesbibliotek,

Kulturarvsavdelningen, Avdelningen för bibliotekstöd och Administrativa funktioner. Underliggande enheter har från den 1 januari 2016 slagits samman inom såväl Kulturarvsavdelningen som Avdelningen för administrativa funktioner. Tidigare enheter har i vissa fall omorganiserats till funktioner. I december 2015 uppgick ett antal enhetsbibliotek i större enheter, och nya arbetssätt har utvecklats under 2016. Organisationen har blivit plattare och ger förutsättningar för ett starkare och mer aktivt medarbetarskap. Genom den nya organisationen har en mer sammanhållen chefsgrupp skapats, vilken aktivt deltar i beslutsprocesser och operativt samverkar till hela bibliotekets nytta.

För att ensa och effektivisera arbetssätten har linjeorganisationen kompletterats med "hängrännor" i form av processpår: "Media och samlingar", "Informationstjänst" och "Forsknings- och studiestöd". Tre processledare påbörjade sitt arbete i januari 2016. Till de för användaren synliga effekterna hör den nya, sammanhållna digitala tjänsten "Fråga biblioteket". E-post, telefon och chat styrs sedan i december 2016 till en enda svarstjänst som i nuläget är öppen till kl. 18 på vardagar. Andra exempel på processarbete är samordning av undervisning och utveckling av digitaliseringsflöden. Processteam har skapats, bland annat inom vetenskaplig kommunikation ("Scholarly communication").

Den nya organisationen är nödvändig för att fortsatt kunna ge tillräckligt omfattande och modernt biblioteksstöd i en period av då intäkterna inte ökar i samma takt som kostnaderna. Förutom ekonomisk effektivisering har omorganisationen även syftat till att utveckla medarbetarnas kompetens samt understryka bilden av verksamheten som ett högpresterande universitetsbibliotek under stark utveckling.

Sammanlagt hade universitetsbiblioteket vid 2016 års utgång 182 (179) årsarbetskrafter, varav 116 (112) bibliotekarier. Sett över ett längre tidsspänn har antalet anställda minskat kraftigt, samtidigt som uppgifterna blivit mer mångsidiga. År 2000 arbetade 219 personer inom biblioteket. Antalet årsarbetskrafter inom biblioteket har därmed under 2000-talet minskat med 17 %, samtidigt som antalet årsarbetskrafter inom hela universitetet under samma period har ökat med 18 % och antalet helårsstudenter har ökat med 23 %. Till viss del kan detta förklaras av tekniskiftet från fysisk till digital media, men i många stycken handlar det om en effektivisering av biblioteksverksamheten.

Under 2016 har 24 nya medarbetare rekryterats på grund av pensionsavgångar, tjänstledigheter och att anställda har slutat. Personalomsättningen var 13 %. Under perioden 2016-2020 beräknas ett trettiotal medarbetare gå i pension. Personalomsättningen ställer stora krav på kompetensöverföring och kompetensförnyelse. Vid varje pensionsavgång görs en noggrann analys av var i organisationen en eventuell nyanställning medför störst nytta. Genom att betrakta universitetsbiblioteket som en

sammanhållen arbetsplats skapas effektivitetsvinster. Det skall understrykas att många pensionsavgångar av ekonomiska skäl inte ersätts vilket bland annat medför kompetensförluster.

Rektor beslutade under sommaren om en ny arbetsordning för universitetsbiblioteket som gäller från 1 oktober 2016 (UFV 2016/810). Bibliotekets uppgifter förblir huvudsakligen desamma, men styrningen förändras. En biblioteksnämnd har införts, där prorektor är ordförande. Här tas viktigare beslut av övergripande karaktär. Dessutom har tre områdesanknutna biblioteksråd inrättats där verksamhetsnära frågor kan diskuteras och beredas.

Universitetsbibliotekets resultat 2016 uppgår till -1,7 mnkr vilket är en väsentlig förbättring i förhållande till 2015 års resultat på -5 mnkr. Det är också en förbättring i jämförelse med budgeten för 2016 som var -5,9 mnkr. Orsaken till detta är att de externa avgifterna och bidragen blev större än förväntat. Det balanserade kapitalet per den 31 december 2016 är ett underskott på -2,6 mnkr, vilket motsvarar 1 procent av bibliotekets omsättning.

Universitetet har under de senaste åren erhållit låg kompensation för pris- och löneökningar i anslagen för utbildning och forskning. Universitetsbiblioteket har därför arbetat hårt med att förbättra ekonomin genom att istället öka de externa intäkterna och att dämpa kostnadsutvecklingen. Prioriteringar, effektiviseringar, senarelagda rekryteringar och omorganisation av verksamheten har bidragit till detta. 2014 var också det första året sedan 1993 som universitetsbiblioteket kunde uppvisa ett positivt balanserat kapital. Under mitten av 2015 justerades dock universitetets löner för såväl 2015 som 2016, vilket gjort att lönekostnaderna ökade med drygt 5 procent. Vid ingången av 2016 uppvisade universitetsbiblioteket åter ett negativt balanserat kapital på -0,9 mnkr.

2016 är intäkterna sammantaget 255 mnkr, vilket är en ökning med 9,7 mnkr i jämförelse med 2015. Ökningen är relativt jämnt fördelad mellan avgifts-, bidrags- och gemensamma intäkter.

Avgiftsintäkterna har ökat med 3,3 mnkr på grund av fler konsortiemedlemmar i DiVA (+ 1,4 mnkr), försäljning av bibliotekstjänster till Sveriges geologiska undersökning (+0,8 mnkr), tidigarelagd fakturering till Region Gotland för Almedalsbiblioteket (+1 mnkr) samt ökade intäkter från Uppsala läns landsting för det medicinska biblioteket (+0,1 mnkr). Bidragsintäkterna har ökat med 2,5 mnkr i jämförelse med 2015 och det är främst bidrag från Reservfonden för uppbyggnaden av kulturarvsdatabasen Alvin som förklarar ökningen.

De biblioteksgemensamma intäkterna har ökat med 3,4 mnkr vilket till stor del förklaras genom vetenskapsområdenas ökade tilldelning för mediainköp

(+2,5 mnkr) samt uppräknig för pris- och löneökningar +0,9 mnkr. Finansiella intäkter och anslagsintäkter har slutligen ökat med 0,3 mnkr pga finansiering av ombyggnaden av Dag Hammarskjöld/Juridiska biblioteket.

Kostnaderna som uppgår till 256,7 mnkr 2016 har ökat i långsammare takt än intäkterna, +6,4 mnkr i jämförelse med 2015.

Antalet anställda har ökat med tre heltidsekvivalenter under året, främst på grund av ökningen av externa medel. Det har också funnits ett behov av kompetensöverföring för att klara kommande pensionsavgångar. Under 2017 kommer fem medarbetare att gå i pension och dessa befattningar kommer inte att återbesättas. Personalkostnaderna har under året ökat med 5,4 mnkr vilket dels beror på löneökningar, dels på det ökade antalet medarbetare.

Kostnaderna för medieinköp i form av databaser, tidskrifter och böcker uppgick till 59,0 mnkr 2016, vilket är en ökning med 2,5 mnkr. Bakgrunden till ökningen är försämrade valutakurser, höjda priser på prenumerationer och ett växande universitet. Då vetenskapsområdenas tilldelning för medieinköp räknats upp med mellan 0,88 procent (HumSam) och 6,0 procent (MedFarm och TekNat) har vissa uppsägningar av prenumerationer gjorts för att ligga i fas med tilldelade medel för medieinköp. Avvägningar och prioriteringar kring användande och relevans har naturligtvis gjorts vid uppsägningarna, men i vissa fall har det fått till följd att användare inte fått de informationsresurser som de skulle ha behövt för sin forskning eller utbildning. Även när nya forskargrupper tillkommer och när nya forskningsfält öppnas kan behoven vara svåra att tillfredsställa. Vetenskapsområdet för Teknik och naturvetenskap beslutade därför att utöver de medel som beslutats om i verksamhetsplanen för 2016 tillskjuta ytterligare 1 mnkr för 2016 och MedFarm har tillskjutit ytterligare 0,4 mnkr för att kunna behålla mer av informationsresurserna. Diskussioner om mediesituationen pågår kontinuerligt med institutioner och vetenskapsområden. Vid inköp av databaser och tidskriftsprenumerationer ingår universitetsbiblioteket i ett konsortium tillsammans med andra lärosäten och myndigheter i landet för att på så sätt hålla ner kostnaderna.

Övriga driftkostnader har ökat med 1,2 mnkr, medan lokalkostnaderna har ökat med 0,7 mnkr på grund av ordinarie uppräknig av lokalhyror och de gemensamma kostnaderna har ökat med 0,3 mnkr. Avskrivningarna har däremot minskat med 3,8 mnkr på grund av att ombyggnaden av Carolina Rediviva, som avslutades under 2006, nu är färdigavskriven.

Det något bekymmersamma ekonomiska läget för biblioteket har medfört ökad belastning för personal och en något försämrad biblioteksservice – dock har ambitionen varit att besparingar i minsta möjliga mån ska drabba bibliotekets användare. Den långsiktiga ekonomin är svag då det för 2017 budgeteras ett underskott på -3,9 mnkr, samtidigt som medel för

utvecklingsprojekt inom digitalisering och förbättrad biblioteksservice behöver frigöras. 2017 års pris- och löneomräkning av de biblioteksgemensamma intäkterna på 1,5 procent räcker inte för att täcka kostnadsökningarna vad gäller personal och media. Biblioteket har omorganiserats bland annat för att bättre kunna möta utmaningarna vad gäller finansieringen, men effekterna av omorganisationen sker inte omedelbart.

Det förtjänar att påpekas att förlagens kraftiga prisökningar för media – uppemot 5 procent per år – upplevs som ett internationellt problem för universitet och högskolor. Kraftfulla försök att nå bättre avtal bedrivs på flera håll i världen.

Samlingarnas och biblioteksstödet utveckling

Kärnan i biblioteksuppdraget är att ställa informationsresurser till användarnas tjänst. Därför har universitetsbiblioteket som sitt första formulerade mål att samlingarna skall tillhandahållas, utvecklas och bevaras på bästa sätt. Nyckelord i arbetet är nyförvärv, professionalitet, effektiva lokaler, utbildning och information till brukarna, målgruppsanpassad åtkomst, systemutveckling och bevarandeinsatser. Under 2016 avsattes drygt 59 mnkr för inköp av digitala och fysiska informationsbärare. Det fysiska beståndet uppgår till 155 (152) hyllkilometer. Universitetsbiblioteket tillhandahöll under det gångna året 539 097 (558 872) e-böcker, 30 167 (25 003) elektroniska tidskrifter och 201 (222) databaser. Jämförelser mellan fysiska och digitala medieresurser är vanskliga men trots de drygt 15 hyllmilerna böcker och tidskrifter kan biblioteket idag bedömas ha större mängd licensierade digitala än fysiska medier.

Utnyttjandet av databaser, e-böcker och e-tidskrifter är fortsatt högt och 6 (6) miljoner universitetsinterna fulltextnedladdningar gjordes 2016. I enlighet med bibliotekets strategier prioriteras digitala förvärv även om det vetenskapliga och pedagogiska landskapet är sådant att pappersbundna medier också måste tillhandahållas. Antalet lån av fysiska böcker minskar också något. 2016 var antalet 182 231 (186 416).

Väl fungerande kataloger är verksamhetskritiskt. Arbeta pågår att ensa och därmed effektivisera katalogiseringsarbetet. En utmaning utgör de många äldre papperskataloger där det saknats tillräckliga resurser att göra dem digitalt tillgängliga. Överföringen av kortkatalogen K 63 pågår emellertid för fullt, och inom kulturarvet har exempelvis både Bodoni- och Bielkesamlingarna katalogiserats i Libris under 2016.

Bland kulturarvssamlingarnas förvärv märks en donation av Eugène Lewenhaupts arkiv, ytterligare material donerat till Harry Martinsons arkiv, samt ett tillskott till Gunnar Ekelöfs arkiv: hans brevväxling med första hustrun Gunnel Bergström. Dessutom har universitetsbiblioteket som

donation erhållit samtliga nummer av Liv Strömquists tidiga seriefanzine "Rikedomen", vilket saknas vid övriga stora forskningsbibliotek.

Vid sidan av forskare och studenter besöks biblioteket av allmänheten. Genom bibliotekslagens stadganden har allmänheten möjlighet att utnyttja universitetsbibliotekens medieresurser på plats i biblioteket. Huvuddelen av de externa besökarna kommer dock för att bese utställningssalarna i Carolina Rediviva. Två större utställningar genomfördes 2016 och flera mindre. Under sommaren visades delar av donationen av Jörgen Hammars konstnärsböcker ("Artists' books"). På kulturnatten invigde Rektor en utställning av serietidningar ur universitetsbibliotekets samlingar av pliktlevererat tryck – utställningen gjordes i samarbete med forskare från Litteraturvetenskapliga institutionen.

Carolina Rediviva spelar en viktig roll inte bara för universitetets representation utan också för dess varumärke. Förutom ett stort antal visningar för prominenta gäster kan sista april-firandet nämnas. På grund av universitetshusets ombyggnad förlades 2016 års konsert med Orphei Drängar till Carolinas trappa. Utomhuskonserten inleddes några minuter efter klockan tre och förmodligen har aldrig tidigare så många personer samlats framför en svensk biblioteksbyggnad: uppskattningsvis 35 000 personer deltog i vårfirandet utanför Carolina.

DiVA-systemet ger inte bara konsortiets medlemmar möjlighet att registrera respektive lärosätens publikationer utan också att fritt tillgängliggöra dem. Fyra nya medlemmar trädde under 2016 in i DiVA-konsortiet som nu omfattar 44 medlemmar. Arbetet samordnas från Uppsala, och under 2016 har viktig nyutveckling gjorts, främst möjligheten att publicera även forskningsdata. Fulltextnedladdningarna ur hela DiVA-systemet uppgick till 44 (46) miljoner. Medan denna siffra stabiliserats har Uppsala universitets del av DiVA ökat enormt: 2,93 (1,65) miljoner texter har laddats ner runt om i världen. Ökningen beror förmodligen på ökad synlighet av publikationslistor på Uppsala universitets webb. Under 2016 laddades 5428 (6895) nya fulltexter upp från Uppsala universitet i DiVA-portalen. Den skenbara minskningen förklaras av att 2015 publicerades 2200 äldre Uppsaladissertationer i DiVA.

Den fria tillgången till Open Accessresurser utgör ett stort skifte inom biblioteksväsendet; till de stora bibliotekens uppgifter hör numera att publicera digitalt. Open Accesspublicering innebär också behov av nya finansieringsmodeller. Det blir allt vanligare att Open Accessaktörer söker frivillig finansiering från sina största användare. Universitetsbiblioteket bidrar till exempel till databasen ArXiv. Ett annat Open Accessinitiativ som stöds är Open Library of Humanities.

Plattformen Alvin är utvecklad vid Uppsala universitetsbibliotek och utgör ett redskap för digitaliserade samlingar, katalogisering och digitalt

tillgängliggörande av kulturarvsmaterial. Löpande förs nu universitetsbibliotekets digitaliserade kulturarvsmaterial in i Alvin, Plattformen, används även av universitetets museer. Konsortiesamarbetet med Lunds och Göteborgs universitetsbibliotek har intensifierats. Antal objekt i Alvin uppgick vid årsskiftet till c. 75 000, vilket är en ökning med 50 % sedan 2015.

Väl så viktigt som att digitalisera är att väl vårda de fysiska objekten. Konserveringsenheten har bland mycket annat renoverat flera unika kartor, slutfört renoveringen av storfolio-samlingen och lagat och lådlat delar ur flera specialsamlingar.

För ett universitetsbibliotek är lokaler alltid en central fråga. Medan forskarna i minskande utsträckning använder analoga referensresurser och bibliotekens arbetsplatser, ökar hela tiden studenternas efterfrågan på funktionella arbetsplatser med tillgång till informationsresurser och rådgivning. Biblioteken utgör många studenters viktigaste arbetsplats och skall vara dynamiska miljöer för tyst läsning, sociala möten, undervisning, grupparbeten och professionell rådgivning. Trygghet har alltmer framhållits som en väsentlig faktor i arbetsmiljön. Universitetsbiblioteket vinnlägger sig om att skapa miljöer som minimerar risken för hot och våld.

Säkerhetsarbetet är viktigt för de unika kulturarvssamlingarna. Under 2016 har vissa delar av våningsplan 6 på Carolina sektionerats, och kameror i vissa delar av de icke-publika ytorna är beställda. Utmaningarna är emellertid många, och säkerhetsarbetet behöver fortgå med ökad kraft. Under året har stort arbete lagts ner på en kris- och katastrofplan som tydliggör ansvar och som identifierar de största säkerhetsriskerna och behoven av investeringar.

Den ökade tillgängligheten 2015 till Carolina Redivivas publika delar föll väl ut. Biblioteket är nu mycket välbesökt. Rektors beslut i mars 2016 om genomförande av en ombyggnad av huset var synnerligen välkommet. Genom beslutet avsätts 140 mnkr till renoveringen. Under hösten 2016 har förberedelsearbetet för ombyggnaden varit intensivt – 70 procent av medarbetarna i huset flyttar sin arbetsplats och många arbetssätt måste förändras. Det är glädjande att kunna notera att Beijerstiftelsen 2016 också generöst bidragit med 2,5 mnkr för inredningen av en konferensavdelning.

Det kan förutses att biblioteken på campusområdena kommer att spela en ännu större roll än vanligt under Carolinas ombyggnad. Dag Hammarskjöld och Juridiska biblioteket flyttades vid slutet av 2015 till Slottsgränd 3 och portarna öppnades 11 januari 2016.

Lokalerna skall enligt bibliotekets mål och strategier vara välkomnande, ha generösa öppettider och fungera väl för olika ändamål. Under 2016 har biblioteket haft öppet 3 513 (3 701) dagar och tagit emot sammanlagt

1 628 003 (1 640 588) besökare (exklusive Almedalsbiblioteket). Carolina Rediviva har under året haft 100 000 fler besökare än föregående år, medan närliggande bibliotek så som Karin Boyebiblioteket och Blåsenhusbiblioteket har färre besökare än föregående år. De digitala resurserna är ständigt tillgängliga och används dygnet runt, året om.

Samverkan med användare och omvärld

Universitetsbiblioteket dagliga samspel med forskarna, lärarna och studenterna vid Uppsala universitet har nu getts en formell ram genom inrättandet av biblioteksnämnd och biblioteksråd. Ämnesbiblioteksavdelningens enhetschefer ingår som ledamöter inom universitetets intendenturstyrelser och får då goda möjlighet att interagera med prefekter och föreståndare.

Bibliotekets förvärvsplaner revideras tillsammans med institutionernas kontaktpersoner för att fånga upp nya behov och göra rätt prioriteringar – ambitionen är att göra användstyrda och/eller användarnära förvärv. Vid biblioteksnämndens novembermöte gällde en av punkterna behovet av en samlingspolicy. En sådan kommer att få stor påverkan på både dagens och morgondagens Uppsalaforskning.

En stor del av samverkan sker genom webbplatser och i sociala medier. Kommunikationsfunktionen förstärktes 2016 med en bibliotekarie som fungerar som webbredaktör och administrativt ledningsstöd. Bibliotekets synlighet kan också exemplifieras med den nystartade ”Blogg 400”. Inför bibliotekets 400-årsjubileum år 2021 presenteras i bloggen 400 föremål. Genom stängningen 2015 av Carolina Redivivas garderob har under 2016 en besökskoordinator kunnat anställas på halvtid. Koordinatören har väsentligt förbättrat möjligheterna att sprida kunskap om bibliotekets och universitetets verksamhet.

Bibliotekslokalerna används ofta för universitetsövergripande funktioner som till exempel Språkverkstadens kurser och handledning. Bibliotekens värde som neutrala och disciplinöverskridande ytor kan inte överskattas. I början av 2016 inleddes en seminarieserie kring ”Digitala humaniora” i bibliotekets lokaler. Vid det första mötet deltog drygt sjuttio personer från sju fakulteter.

Programserien ”En kvart över” – alltid i bibliotekets lokaler – har fortsatt att sprida kunskap och inbjuda till diskussion om pågående forskning. Ett exempel 2016 var ett föredrag av professor Lars Magnusson med anledning av att den svenska tryckfrihetsförordningen fyllde 250 år. Föredraget var en del i universitetets uppmärksammande av detta jubileum och programserien riktas till såväl universitetsverksamma som allmänhet. Ett samarbete värt att lyfta fram är föreläsningsserien ”Staying ahead of the curve”, genomförd

tillsammans med Institutionen för geovetenskaper. Serien utgör också del i en doktorandkurs.

Central är bibliotekets undervisningsverksamhet, vilken ägnas bland annat grundläggande och avancerad informationssökning och referenshanteringsystem. Även doktorandundervisning i informationssökning bedrivs. Under året har 1471 (1 570) timmar undervisning meddelats av sammanlagt 54 (69) olika personer inom biblioteket. Antal deltagare var 16 121 (15 332). Dessutom görs olika specialsatsningar, exempelvis kring studieteknik. Därtill har avancerad undervisning bedrivits kring kulturarvssamlingarna, normalt genom samarbeten mellan institutioner och biblioteket.

Ett samarbete med samordnarna för universitetets satsning på aktiv studentmedverkan (ASP) har inletts i syfte att hitta metoder att involvera studenter, lärare och bibliotekarier i gemensam utveckling av undervisningen i informationssökning, källkritik och referenshantering.

Genomförda evenemang i form av exempelvis Allmänna Sångens konsert i A-salen och specialvisningar på Uppsalas kulturnatt exemplifierar hur biblioteket 2016 samverkade med den lokala miljön.

Ett annat exempel på samverkan är den informations- och utbildningsverksamhet gentemot allmänhet och skolor som genomförs vid Dag Hammarskjöld och Juridiska biblioteket. Denna har finansierats av Uppsala kommun genom ett bidrag till biblioteket som lämnas via Dag Hammarskjöld-stiftelsen. Tillsammans med Uppsala Stadsbibliotek och SLU:s bibliotek har en öppen seminarieserie om bibliotekens framtid genomförts i stadsbibliotekets lokaler.

Samverkan nationellt och internationellt sker genom deltagande i olika nätverk, konferenser och organisationer. Biblioteket är en aktiv medlem av internationella sammanslutningar som IFLA, LIBER, EAHIL och CERL. Av särskild betydelse är bibliotekets arbete inom universitetsnätverken U4 och Matariki. Året kan sägas ha inramats av impulser från avancerade amerikanska biblioteksmiljöer. I januari fick universitetsbiblioteket agera värdinstitution för historisk-filosofiska fakultetens hedersdoktor Robert Darnton, tidigare Harvardprofessor och tillika chef för Harvard Library. På hösten besökte nio medarbetare under en vecka forskningsbibliotek och museer i Washington. Darntons föreläsningar och lärdomarna från Washington har väsentligt höjt bibliotekets ambitioner, inte minst på det digitala området.

Konsortiearbetet inom DiVA har berörts ovan, men bör också uppmärksammas som viktigt inom nationell samverkan. För medelstora och mindre högskolor ger konsortiet möjlighet att kostnadseffektivt skapa publikationsdatabaser och sprida OA-publikationer. DiVA-gruppen vid universitetsbiblioteket bedriver en mycket omfattande digital publicering av

Uppsala universitets forskning, men biblioteket utgör också nod för universitetets Acta-utgivning på papper. Vid biblioteket formgavs under det gångna året 405 (373) böcker, företrädesvis avhandlingar från Uppsala universitet. DiVA och produktionsverksamheten svarar för en väsentlig del av bibliotekets externa intäkter. Vid biblioteket bedrivs vidare flera externa finansierade projekt – inte sällan med höga krav på forskningskompetens.

Arbetsmiljö

I bibliotekets mål- och strategidokument framhålls som tredje huvudpunkt att arbetsmiljön skall vara den bästa möjliga och personalens kompetens hög och under ständig utveckling. Till strategierna för att nå en ännu bättre arbetsmiljö hör att använda universitetets och bibliotekets mål och strategier i utvecklingssamtal samt vid chefsmöten och utvecklingsdagar. Centralt i kommunikationsarbetet har varit att understryka universitetets primära roll i biblioteksverksamheten liksom att betona vikten av ett fokuserat och väl samordnat biblioteksarbete. Chefsutbildning har ägnats särskild omsorg, men satsningen på medarbetarskap har också fortsatt. Utbildningsinsatser inom lika villkors-området har gjorts löpande. Inför våren 2017 planeras en ny undersökning av arbetsmiljön i det upphandlade verktyget Arbetsmiljöindikatorn. Den senaste gjordes 2014.

Biblioteket har under året genomgått en universitetsintern miljörevision. Resultatet var gott.

Universitetsbiblioteket är inte bara en arbetsmiljö för de anställda vid biblioteket utan också för tusentals anställda och studenter vid universitetet i dess helhet. Frågan om tillgång till goda studiemiljöer har flera gånger lyfts av studenterna, inte minst mot bakgrund av den stundande ombyggnaden av Carolina Rediviva. Medvetenheten om problematiken är stor inom biblioteket, och vissa nya studieplatser kommer att skapas på plan 9.

I Uppsala universitets mål och strategier (UFV 2013/110) slås fast att universitetet skall bedriva världsledande forskning och förstklassig utbildning. En självklar förutsättning för detta är bibliotekservice av högsta kvalitet. I dokumentet understryks att universitetsbibliotekets utveckling är en viktig strategi för att uppnå excellens och samhällsnytta. Trots en ekonomisk utveckling som är mindre gynnsam har året 2016 varit framgångsrikt. Medvetenheten om universitetsbibliotekets roll som vetenskaplig infrastruktur har ökat inom och utanför biblioteket, och stora förändringar i arbetssätt och organisation har genomförts.

Lars Burman
Överbibliotekarie
Uppsala universitetsbibliotek